

Dom Pod Głowami

2022-04-08

Rzeźby czyich głów można zobaczyć na elewacji kamienicy przy ul. Długiej 5? Gdzie zlokalizowana była w XVIII w. Świnia Krzywda? W tym odcinku cyklu #krakowheritage zapraszamy na spacer ulicą Długą z przystankiem przy kamienicy zlokalizowanej pod nr 5.

Ciągnie się od Kleparza do Kleparza, łącząc Stary i Nowy Kleparz – ulica Długa w dokumentach wymieniana była już przed 1690 rokiem, a ukształtowała się w średniowieczu. Jest częścią średniowiecznego traktu Sławkowskiego, a jej historycznym przedłużeniem jest obecna ulica Śląska.

Początkowo trakt ten sięgał tylko do ulicy Pędzichów, a dalej przebiegał wśród łąk, obok miejskich szubienic. Okolica, gdzie dzisiaj kończy się ulica Długa, na XVIII-wiecznych mapach oznaczona jest jako Świnia Krzywda. W XIX wieku ulica była zabudowana parterowymi domami, a obecna zabudowa pochodzi sprzed I wojny światowej. W 2010 r. Długa została odnowiona; zmodernizowano całą ulicę wraz z torowiskiem tramwajowym i chodnikami.

Przy ul. Długiej 5 znajduje się kamienica zwana Domem Pod Głowami, wpisana do rejestru zabytków w 1997 roku pod nr A – 1061. W tym domu mieszkał Gustaw Ehrenberg (1818–1895) – poeta i działacz tajnego Stowarzyszenia Ludu Polskiego, autor hymnu ruchu ludowego „Gdy naród do boju wystąpił z orężem”.

Uwagę przechodniów zwraca bogato zdobiona elewacja frontowa kamienicy, która reprezentuje historyzm (w XIX-wiecznej architekturze było to naśladownictwo stylistyki minionych epok). Na pięcioosiowej fasadzie, zaakcentowanej otworem o półkolistym zakończeniu, znajdują się rzeźbione głowy: Stefana Czarnieckiego, Juliana Ursyna Niemcewicza, Tadeusza Kościuszki i Hugona Kołłątaja. Głowy znajdują się w obwolucie z motywami roślinnymi. Oś środkowa zaakcentowana jest wykuszem na pierwszym piętrze, a nad nim znajduje się balkon z kutą balustradą. Wykusz jest bogato zdobiony ornamentem roślinnym, a pod nim usytuowana jest rzeźba orła wieńczącego wejście do obiektu. Takie detale, jak orzeł czy rzeźby głów ważnych dla naszej historii postaci, miały wydzźwięk patriotyczny – przypominały przechodniom, że są w Polsce.

W 2020 roku przeprowadzono remont konserwatorski elewacji wraz z wymianą stolarki okiennej i konserwacją bramy wejściowej. Prace współfinansowane były ze środków właścicieli, Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa oraz z budżetu miasta. Dotacja z budżetu Krakowa wyniosła 180 tys. zł, co stanowiło 43 proc. poniesionych na ten remont kosztów.

Stefan Czarniecki – polski dowódca wojskowy, uczestnik wojny partyzanckiej przeciw wojskom Karola X Gustawa w czasie potopu szwedzkiego oraz uczestnik walk przeciw powstańcom Chmielnickiego w trakcie wojny polsko-rosyjskiej (1654–1667).

Julian Ursyn Niemcewicz – polski dramaturg, powieściopisarz, poeta, historyk, pamiętnikarz,

**Magiczny
Kraków**

publicysta i tłumacz, wolnomularz oraz członek Komisji Edukacji Narodowej w latach 1791–1792.

Tadeusz Kościuszko – inżynier wojskowy, Najwyższy Naczelnik Siły Zbrojnej Narodowej w czasie insurekcji kościuszkowskiej, generał lejtnant wojska Rzeczypospolitej Obojga Narodów, generał major komenderujący w Dywizji Wielkopolskiej w 1792 roku, generał brygady Armii Kontynentalnej w czasie wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych.

Hugo Kołłątaj – polski polityk, mąż stanu, jeden z twórców Konstytucji 3 Maja, publicysta oświeceniowy, pisarz polityczny, katolicki prezbiter, kanonik, satyryk, poeta, geograf, historyk. W latach 1782–1786 rektor Szkoły Głównej Koronnej, referendarz wielki litewski, od 1791 roku podkanclerzy koronny, w 1794 roku radca wydziału skarbu Rady Najwyższej Narodowej.

Opisy przygotowano w oparciu o dostępne źródła historyczne oraz rys historyczny zawarty w programie prac konserwatorskich.